



Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Havlíčkův Brod, Konečná 1930, 580 01 Havlíčkův Brod

Havlíčkův Brod 3.6.2014
čj. UKZUZ 042108 /2014

Zpráva č. 10 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 26.5. –1.6. 2014

1. Počasí

První polovina týdne byla ještě poměrně teplá – denní maxima mírně překračovala hranici 20 °C a minima se pohybovala okolo 10 °C. Od čtvrtka se však výrazně ochladilo a pokles nejvyšších teplot byl téměř o 10 °C. Nejnižší teploty klesaly lokálně až k nule. Ke konce týdne docházelo k velmi pozvolnému oteplování. Srážky v tomto týdnu byly opět velmi rozdílné, o čemž svědčí i zaznamenané úhrny, které se pohybovaly od 20 mm až do více než 80 mm. Na některých místech byly srážky ve formě přivalových dešťů způsobujících splavení ornice a výjimkou nebyly ani lokální záplavy. Z většiny okresů byla hlášena i krupobití a například v okrese Havlíčkův Brod /lokality Golčův Jeníkov/ došlo k poškození nejen porostů ale i střeš, oken, skleníků, aut apod.



2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Stav většiny porostů zemědělských plodin je velmi slibný. Přicházejí hlášení o značném nárůstu počtu slimáků a plzáků které způsobují nemalé škody nejen na zahradách, ale i na polích – zjištěny na porostech řepky, cukrovky, brambor aj.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 39–65 BBCH)

(fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý - střed květu: 50 % prašníků zralých)

První výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** v klasech byl zjištěn v okrese Hradec Králové /lokality Lhota pod Libčany 1.6./ . Střední, lokálně až silné výskyty přetrvávají v okresech Ústí nad Orlicí /lokality Pěšice a Solnice 29.5./ a Žďár nad Sázavou /lokality Černá a Nové Sady 28.5./.

Pozorování padlí pšenice se provádí při objevení se posledního listu (37 BBCH), začátkem metání (51 BBCH) a v době květu (65 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se odebere 3 list shora. Tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. Zaznamená se počet listů, na jejichž čepeli je jedna nebo více kupek padlí.

Fungicidní ochranu proti listovým chorobám je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37 do BBCH 51. Zásahy se provádějí zároveň proti celému komplexu



listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Jičín /lokalita Žlunice 30.5./ byl zjištěn silný výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**. Střední výskyty pak byly pozorovány v okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 20.5./, Ústí nad Orlicí /lokalita Javorník 29.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady 28.5./.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Poměrně rychlý postup **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** do vyšších pater byl zaznamenán v okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 29.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Luková 28.5./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Ošetření se doporučuje při výskytu 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí pšenice.

Střední výskyty **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byly hlášeny z okresů Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 29.5./, Svitavy /lokalita Strakov 27.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady 28.5./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Ošetření se doporučuje při výskytu 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí pšenice.

V okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 29.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Vraclav 29.5./ byly zjištěny první příznaky **stéblolamu ječmene (*Oculimacula yallundae*)**.

První výskyty **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** byly zaznamenány v okresech Hradec Králové /lokalita Lhota pod Libčany 1.6./ a Jičín /lokality Kumburský Újezd a Vrchovina 29.5./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se napadení odnoží v RF 29-30, 31, 37 a 51. Práh škodlivosti je 20 – 50 % napadených odnoží.

Ochrana viz padlí pšenice.

První výskyty larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** byly zaznamenány v okresech Náchod /lokality Vršovka a Zájezd 27.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rýbné nad Zdobnicí 26.5./.

Pozorování dospělců se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí kontrolou 100 odnoží.

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhých více než 50 % larev.



V okresech Náchod /lokality Vršovka a Nahořany 27.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Rohenice 27.5./ byly zjištěny první výskyty housenek **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)**.

Pozorování se provádí v okrajovém, 50m pásu v blízkosti dřevin. Ve fázi sloupkování se sledují miny na listech, kontroluje se 100 odnoží (10 míst x10 odnoží). Ve fázi mléčné zralosti se sledují housenky, kontroluje se 100 klasů (10 míst x10 klasů).

K cílenému ošetření není registrován žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 55–75 BBCH)

(střed metání: báze ještě v pochvě - střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená)

V okrese Jičín /lokality Valdice 27.5. a Sobotka 28.5./ byl v rámci sledování chorob pat stébel na ozimém ječmeni zjištěn střední výskyt **stéblolamu ječmene (Oculimacula yallundae)**.

První poškození klasů způsobené larvami **plodomorky plevové (Sitodiplosis mosellana)** bylo pozorováno v okrese Chrudim /lokality Orel 26.5./.

V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokality Králova Lhota 27.5./ byly zjištěny první výskyty housenek **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)**.

První výskyt **mšice střeňkové (Rhopalosiphum padi)** byl pozorován v okrese Žďár nad Sázavou /lokality Blížkov 28.5./.

JEČMEN JARNÍ (RF 33-49 BBCH)

(fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. Kolénka - špičky osin: osiny jsou viditelné nad ligulou praporcového listu)

Situace ve výskytech **padlí ječmene (Blumeria graminis)** a **sít'ovité skvrnitosti ječmene (Pyrenophora teres)** zůstává bez podstatných změn.

V okrese Náchod /lokality Vršovka 27.5./ byl zjištěn první výskyt larev **kohoutků (Oulema spp.)**. V okrese Chrudim /lokality Orel 26.5./ a Jičín /lokality Žlunice 30.5./ byly pozorovány přetrvávající střední výskyty./.
Pozorování viz pšenice ozimá.

V okrese Náchod /lokality Vršovka 27.5./ byl zaznamenán první výskyt **kyjatky travní (Metopolophium dirhodum)**.

Pozorování viz pšenice ozimá.

KUKUŘICE (RF 13-16)

(3. list vyvinutý - 6. list vyvinutý)

Přesetí 20 ha kukuřice muselo být provedeno v okrese Havlíčkův Brod /lokality Údavy 29.5./ z důvodu poškození vzcházejících rostlinek larvami **květilky všežravé (Delia platura)**. Intenzita napadení byla vyhodnocena jako silný výskyt.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 39-65)

(9 a více internodií viditelných - plný květ: asi 50% květů otevřených)



V okrese Jičín /lokalita Vokšice 27.5./ byl na spodních listech rostlin zjištěn první výskyt **plísně hrachu (*Peronospora pisi*)** a v okrese Hradec Králové /lokalita Praskačka 29.5./ byla již intenzita hodnocena jako střední.

Preventivní ochrana spočívá v používání zdravého osiva, správné agrotechnice, v dodržování zásad střídání plodin (odstup v osevním sledu 4-5 let), výběr pozemku a regulace zaplevelení. Přímá ochrana spočívá v moření osiva a fungicidním ošetření, které je třeba zahájit nejpozději při zjištění prvního výskytu.

Na stejné lokalitě v okrese Jičín byl zaznamenán také první výskyt antraknózy - **mykoferelové hnědé strupovitosti hrachu (*Mycosphaerella pinodes*)**.

Hlášení o prvních výskytech **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** přišla z okresů Náchod /lokalita Nahořany 27.5./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rýbné nad Zdobnicí 26.5./ a Žďár nad Sázavou /lokality Jabkoňov, Nová Ves a Osová 30.5./ V okrese Jičín /lokalita Konecchlumí 29.5./ byl výskyt hodnocen jako silný a /lokalita Žlunice 30.5./ jako střední.

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

První úlovek **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** ve feromonovém lapáku byl zaznamenán 27. 5. v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Chlístov 27.5./.

V okrese Jičín /lokalita Konecchlumí 29.5./ byl především na okraji pozemku zjištěn silný výskyt **slimáků (*Agrolimacidae spp.*)**.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67–79 BBCH)

(dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo - téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

První výskyty **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)** byly hlášeny z okresů Náchod /lokalita Spy 27.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 27. 5./.

Z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 27.5./ byl hlášen první výskyt **verticiliového vadnutí řepky (*Verticillium albo-atrum*)** na listech.

První výskyty larev **bejломorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** byl zjištěny v okrese Jičín /lokalita Cholenice 27.5./ V výskyty v ostatních okresech jsou hodnoceny jako slabé až střední.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

První výskyt kolonií **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 27.5./.

Kontrolují se všechna plodenství na 50 rostlinách a zjišťuje se % napadených plodenství 100 a více mšicemi při dokvétání: RF 67 – 69.

Chemické ošetření je účelné do 10 dnů po odkvětu. Později je neúčelné.



MÁK (RF 30–41 BBCH)

(přízemní listová růžice - objevení mlad. poupěte mezi listy růžice)

V okrese Chrudim /lokalita Vížky 27.5./ byl zjištěn první výskyt **plísně makové (Peronospora arborescens)**.

K infekci dochází od května do sklizně. Nižší teploty, ovlhčení, vysoká vzdušná vlhkost a hustý porost vytvářejí podmínky pro napadení.

Preventivní ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechniky, střídání plodin, zdravé osivo, řidší porosty. Přímá ochrana-preventivní aplikace fungicidu od fáze 6-ti a více pravých listů.

První výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (Pleospora papaveracea)** byl zaznamenán v okrese Jičín /lokality Radim a Pševs 27.5./.

V okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Vídeň 29.5./ byl na kořenech pozorován první slabý výskyt **larev krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)**.

Kontroluje se 50 rostlin (na 5 náhodných místech na parcele se kontroluje vždy 10 rostlin v řádku).

Nepřímá ochrana: raný výsev a všechna agrotechnická opatření urychlující růst a vývoj rostlin. Použití insekticidně mořeného osiva. Porosty máku do fáze 4 - 5 listů se ošetří postřikem v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

Především okraje porostu v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Jehnědí 27.5./ byly značně poškozeny **plzákem portugalským (Arion lusitanicus)**.

První výskyt **mšice makové (Aphis fabae)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Vršovka 27. 5./, v okrese Chrudim /lokalita Vížky 27.5./ již zjištěné počty odpovídaly výskytu střednímu.

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 16-32)

(6. listů vyvinuto - listy pokrývají 20% povrchu půdy)

První výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (Cercospora beticola)** byl zaznamenán v okrese Hradec Králové /lokalita Mžany 30.5./.

Z okresu Chrudim /lokalita Třebřichy 27.5./ přišlo hlášení o prvním výskytu vajíček **květilky řepné (Pegomya hyoscyami)**.

Výrazné škody způsobené **slimáčky (Deroceras sp.)** byly zaznamenány na okrajích porostů v okresech Chrudim /lokalita Třebřichy 27.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Lanškroun 27.5./.

BRAMBORY (RF 25-61 BBCH)

(objevení se dalších stonků - počátek květu)

V okresech Chrudim /lokalita Třebřichy 27.5./, Jičín /lokality Úlibice a Slatiny 28.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Světnov 31.5./ byly pozorovány první výskyty jarních brouků **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)**.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vylíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L3). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L4.



Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídát v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

JETEL LUČNÍ (RF 27)

(ukončení prodlužovacího růstu a počátek tvorby pupat (začátek butonizace))

První výskyt nosatčků (*Apion spp.*) byl zjištěn v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Provize 26. 5./.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 71-72 BBCH)

(velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu - velikost plodu do 20 mm (velikost lískového ořechu))

V okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 27.5./, Jičín /lokalita Úlibice 29.5./ a Náchod /lokalita Zájezd 27.5./ byl zaznamenán silný výskyt obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapačích.

První výskyt obaleče zmimolezového (*Adoxophyes orana*) ve feromonových lapačích byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Zájezd 27.5./ a v okrese Jičín /lokalita Úlibice 29.5./ byla pozorována nová letová vlna.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 29.5./ byl zjištěn první výskyt vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)

HRUŠEŇ (RF 72 BBCH)

(velikost plodu do 20 mm (velikost lískového ořechu))

V okrese Jičín /lokality Kamenice a Lužany 29.5./ byl zaznamenán první výskyt plodomorky hruškové (*Contarinia pyrivora*) na plůdcích.

SLIVONĚ (RF 72-73)

(velikost plodu do 20 mm - druhý opad plodů (červnový))

V okrese Jičín /lokalita Kamenice 29.5./ byl poprvé zjištěn na švestkách silný výskyt virových neštovic slivoně (*Plum pox virus*).

TŘEŠEŇ (RF 71-87)

(velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu - sklizňová zralost)

V okresech Jičín /lokalita Radim 28.5./ a Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 30.5./ byl pozorován první výskyt mšice třešňové (*Myzus cerasi*).

OŘEŠÁK KRÁLOVSKÝ

První výskyt vlnovníka ořešákového (*Aceria erinea*) zjištěn 28. 5. ve Vrchovinách okres Náchod.



RYBÍZ (RF 71-85)

(vytvořeno 60% plodů - pokročilé zrání, první bobule na bázi hroznů získávají odrůdově specifické zbarvení)

Z okresu Jičín /lokalita Lužany 26.5./ byl hlášen silný výskyt motýlů **nesytky rybízové (Synanthedon tipuliformis)**

ZELENINA

PAŽITKA SETÁ (RF 65)

(plný květ)

V okrese Jičín /lokalita Cholenice 27.5./ byl na stoncích zjištěn první výskyt **rzivosti česnekovitých (Puccinia alli)**

OKRASNÉ DŘEVINY

BUK

První výskyt **stromovnice bukové (Phyllaphis fagi)** byl zjištěn na zahradě v okrese Náchod /lokalita Náchod 27.5./.

DUB

V okrese Náchod /lokalita Broumov 26.5./ byl pozorován první výskyt **žlabatky hráškové (Neuroterus quecubsaccarum)** a **žlabatky bezkřídle (Biorhiza pallida)**.

JASAN

První výskyt **dutilky jasanové (Prociphilus bumeliae)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Česká Skalice 26.5./.

VRBA

V okrese Náchod /lokalita Vršovka 27.5./ byl zaznamenán střední výskyt **rzi (Melampsora spp.)**.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl